

SU

21.6.2022

Sosiaali- ja terveysministeriö

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain muuttamisesta**

Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (552/2019, toisiolaki) on tullut voimaan 1.5.2019. Toisiolain tarkoituksena on luoda edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoiminnassa syntyvien henkilötasojen asiakastietojen sekä muiden terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien henkilötietojen käytölle tilastointiin, tutkimukseen, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, opetukseen, tietojohdantamiseen, viranomaisohjaukseen ja -valvontaan sekä viranomaisten suunnittelu- ja selvitystehtäviin. Laki mahdollistaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastiedon hyödyntämisen muussa kuin kyseisen tiedon alkuperäisessä käyttötarkoituksessa.

Lakia sovelletaan myös työeläkejärjestelmän eläke- ja ansaintarekisterin rekisteritietoihin.

Toisiolaissa tarkoitettuja henkilötietoja voidaan luovuttaa tietoluvan nojalla käsiteltäväksi ainoastaan Tietolupaviranomaisen tietoturvalisessä käyttöympäristössä tai toisiolain mukaisesti auditoidussa tietoturvalisessä käyttöympäristössä. Aggregoitua tilastotietoa taas voidaan luovuttaa vapaasti tietopyynnön perusteella.

Toisiolaissa oleva edellytys henkilötietojen käsittelystä toisiolain mukaisessa tietoturvalisessä käyttöympäristössä voi aiheuttaa haasteen erityisesti kansainväliselle tutkimusyhteistyölle, jossa haluttaisiin käyttää Suomesta saatavaa sosiaali- ja terveystietoa osana muista maista kerättävää tietoaaineistoa. Ulkomaisilla toimijoilla ei ole kattavaa tietoa toisiolain auditointivelvoitteesta, eikä kukaan ulkomainen toimija ole ryhtynyt auditoimaan omia järjestelmiään toisiolain perusteella.

Ehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa suomalaisten rekisteritietojen käyttö kansainvälisessä tutkimusyhteistyössä, samalla kuitenkin varmistaen tietoturvan ja tietosuojan korkean tason. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain tietoturvalisistä käyttöympäristöistä koskevia vaatimuksia niin, että vaatimukset mahdollistaisivat toisiolaissa tarkoitettujen tietojen luovuttamisen muihin kuin Suomessa sijaitseviin tietoturvalisiin käyttöympäristöihin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivänä joulukuuta 2023.  
Eläketurvakeskus

Lausuntopyynnössä pyydetään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

SU

21.6.2022

1. Mahdollistaako luonnoksessa hallituksen esitykseksi esitetty ratkaisuehdotus suomalaisten rekisteritietojen käytön kansainvälisessä tutkimusyhteistyössä?

Eläketurvakeskuksen arvion mukaan esitetty ratkaisuehdotus mahdollistaisi suomalaisten rekisteritietojen käytön kansainvälisessä tutkimusyhteistyössä. Kuten lausuntopyyntöä todetaan, ei ulkomaisilla toimijoilla ole kattavaa tietoa toisilain auditointivelvoitteesta eikä mikään ulkomainen toimija ole toistaiseksi ryhtynyt auditoimaan omia järjestelmiään toisilain perusteella. Näin ollen Eläketurvakeskuksen mielestä on perusteltua muuttaa sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain tietoturvallisia käyttöympäristöjä koskevia vaatimuksia niin, että vaatimukset mahdollistaisivat toisilaisissa tarkoitettujen tietojen luovuttamisen muihin kuin Suomessa sijaitseviin tietoturvallisiin käyttöympäristöihin. Eläketurvakeskus pitää tärkeänä edistää suomalaisten rekisteritietojen tietoturvallisesta käyttöä kansainvälisessä tutkimusyhteistyössä.

2. Onko jokin ehdotuksessa esitetty muu toteuttamisvaihtoehto parempi kuin esitetty ratkaisuehdotus?

- 1) Toisilaisissa asetettujen vaatimusten pitäminen ennallaan
- 2) Yhteiseurooppalaiset ratkaisut
- 3) Näiden vaihtoehtojen yhdistelmä

Eläketurvakeskus pitää esitettyä toteuttamisvaihtoehtoa tässä vaiheessa parhaana vaihtoehtona. Mikäli tulevaisuudessa saadaan sovittua yhteiseurooppalaisista ratkaisuista, silloin on syytä muuttaa kansallista lainsäädäntöä yhdenmukaiseksi niiden kanssa.

Eläketurvakeskus

Allan Paldanius  
Johtaja

Tiina Palotie-Heino  
Tilastopäällikkö